ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **V. Z.**, zast. JUDr. Irenou Slavíkovou, advokátkou, se sídlem Wenzigova 5, Praha 2, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 2. 2010, č. j. 43 Ad 16/2010 - 74,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Zástupkyni žalobce JUDr. Ireně Slavíkové, advokátce, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 960 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobou ze dne 20. 5. 2003, podanou k doručení Nejvyššímu správnímu soudu dne 22. 5. 2003, se žalobce domáhal obnovení výplaty částečného invalidního důchodu, který mu byl přiznán v roce 1978 a který mu žalovaná podle jeho tvrzení nezákonně odebrala v roce 1993 z důvodu nepodání přehledu o výdělcích.

Krajský soud v Praze usnesením ze dne 5. 4. 2004, č. j. 43 Cad 94/2003 - 40, žalobu odmítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 26. 5. 2005, č. j. 4 Ads 22/2004 - 84, toto usnesení

zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení s tím, aby soud žalobce vyzval k doplnění a upřesnění žaloby.

V doplnění žaloby ze dne 18. 9. 2006 žalobce uvedl, že napadá rozhodnutí žalované ze dne 10. 1. 1994, ze dne 19. 6. 1996 a ze dne 20. 7. 2001 a současně se domáhá ochrany před nezákonným zásahem žalované. Navrhl, aby soud žalované zakázal pokračovat v porušování jeho práva na výplatu částečného invalidního důchodu přiznaného rozhodnutím ze dne 13. 2. 1978.

Krajský soud v Praze usnesením ze dne 9. 2. 2007, č. j. 43 Cad 53/2005 - 58, vyloučil žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalované k samostatnému projednání. Věci byla přidělena spisová značka 42 Cad 48/2007.

V doplnění žaloby ze dne 22. 2. 2007 žalobce konstatoval, že napadá rozhodnutí žalované ze dne 10. 1. 1994 o zastavení výplaty důchodu, které mu nikdy nebylo doručeno a nemohl se proti němu bránit; žalované vytkl nesprávný postup vedoucí k vydání tohoto rozhodnutí. Poukázal na rozhodnutí žalované ze dne 3. 2. 1997 o zamítnutí žádosti o přiznání částečného invalidního důchodu a podotkl, že žádal pouze obnovení nezákonně zastavené výplaty částečného invalidního důchodu. Žalobce dále konstatoval, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 3. 1998, sp. zn. 47 Ca 108/97, jímž bylo rozhodnutí žalované ze dne 3. 2. 1997 potvrzeno, mu nebyl řádně doručen. Žalobce napadal také rozhodnutí žalované ze dne 20. 7. 2001, kterým mu v reakci na osobní jednání a vzájemný incident měla zpětně od 4. 2. 1994 odejmout částečný invalidní důchod a zrušit své rozhodnutí ze dne 10. 1. 1994. Namítal nesprávnost postupu žalované před vydáním tohoto rozhodnutí, jeho formální nedostatky, především nedostatek poučení. Žalobce rovněž uvedl, že od roku 1994 brojí proti žalované, která mu nesprávným úředním postupem pozastavila výplatu dávek částečného invalidního důchodu. Žalobce dále zmínil rozhodnutí soudů, jimiž nebylo vyhověno jeho opravným prostředkům, a zdůraznil pochybení soudů při doručování a další vady řízení. Žalobce uzavřel, že rozhodnutí žalované ze dne 10. 1. 1994 není pravomocné, protože žalovaná toto rozhodnutí nikdy nedoručovala do místa bydliště žalobce a protože žalobce nikdy nevyzvala k předložení podkladů EP, ani k tomu, aby se před vydáním rozhodnutí seznámil s jeho podklady.

Krajský soud v Praze usnesením ze dne 15. 3. 2007, č. j. 42 Cad 48/2007 - 41, postoupil věc Městskému soudu v Praze, který však s tímto postupem nesouhlasil. Nejvyšší správní soud poté usnesením ze dne 9. 12. 2009, č. j. Nad 24/2009 - 67, vyslovil, že věc projedná a rozhodne Krajský soud v Praze. Věc byla u Krajského soudu v Praze zapsána pod sp. zn. 43 Ad 16/2010.

Žalobce v doplnění žaloby ze dne 18. 5. 2009 uvedl, že při výkonu svého povolání v hlubinném dole utrpěl v roce 1977 pracovní úraz, který měl za následek trvalý nepříznivý zdravotní stav, a v roce 1978 mu byl přiznán částečný invalidní důchod, který pobíral do konce ledna 1994. Od roku 1991 žalobce působil jako soukromý podnikatel. V prosinci roku 1993 mu žalovaná zaslala k vyplnění formulář přehledu o výdělcích za rok 1993, který nemohl žalobce vyplnit ani si nechat potvrdit na finančním úřadu, neboť přiznání k dani z příjmů za rok 1993 zpracovával teprve po skončení tohoto roku. Na uvedenou překážku žalobce žalovanou upozorňoval. Žalovaná bez ohledu na nemožnost

splnění povinnosti předložit přehled o příjmech rozhodnutím ze dne 10. 1. 1994 zastavila žalobci ode dne 4. 2. 1994 výplatu dávky částečného invalidního důchodu; toto rozhodnutí žalobci dosud nebylo doručeno. Žalobce následně požádal o obnovení výplaty dávek za období roku 1995, tuto žádost žalovaná nesprávně posoudila jako žádost o přiznání částečného invalidního důchodu, kterou rozhodnutím ze dne 3. 2. 1997 zamítla; toto rozhodnutí Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 13. 3. 1998, sp. zn. 47 Ca 108/97, potvrdil. Žalobce dále poukázal na rozhodnutí žalované ze dne 20. 7. 2001, kterým mu žalovaná zpětně od 4. 2. 1994 odňala částečný invalidní důchod, aniž o věci zahájila řízení; žalobce vytýkal žalované řadu pochybení vztahujících se k tomuto rozhodnutí. Namítal rovněž, že žalovaná dosud nerozhodla o jeho žádosti o obnovení výplaty dávek částečného invalidního důchodu, neboť rozhodnutí ze dne 3. 2. 1997 nelze považovat za vyřízení této žádosti. Žalobce shrnul, že pokud žalovaná za třináct let nevydala rozhodnutí o žádosti o obnovu dávek a bez zahájení řízení zpětně rozhodnutím ze dne 20. 7. 2001 odňala žalobci od 4. 2. 1994 částečný invalidní důchod, byl žalobce přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, resp. pokynem správního orgánu k neobnovení výplaty dávek za období od 4. 2. 1994. Tento pokyn nebyl učiněn zákonným rozhodnutím, přesto byl zaměřen proti žalobci a v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo. Žalovaná mu zásahem rovněž znemožnila, aby se včas vrátil k výkonu původního atraktivního povolání horníka, kde mohl mít nadstandardní příjmy a mohl získat výhodnější třídu pro odchod do starobního důchodu. Kdyby žalobce nesplňoval podmínky zdravotního stavu pro nástup do práce v hlubinném dole, pak byl zkrácen o nárok na dávky částečného invalidního důchodu při pracovním úrazu. Tato skutečnost má příčinnou souvislost s nezákonným pokynem žalované k nevyřízení předchozí žalobcovy žádosti o obnovu dávek a k neprovedení spolehlivého posouzení jeho zdravotního stavu. Žalobce uzavřel, že žalovaná svým účelovým jednáním citelně zasáhla do jeho práv tím, že vydala pokyn neobnovit výplatu dávek a bez řádného posouzení jeho způsobilosti k výkonu původního povolání nařídila vydat rozhodnutí o odnětí dávek se zpětnými účinky od 4. 2. 1994. Podotkl, že proti nezákonnému zásahu žalované uplatňoval již od roku 1997 včasné žaloby, a poukázal na řízení vedená u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 47 Ca 108/97 a sp. zn. 14 Nc 1633/2001, dále na řízení vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Na 634/2003 a u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 43 Cad 94/2003, resp. později 43 Cad 53/2005.

Krajský soud v Praze usnesením ze dne 26. 2. 2010, č. j. 43 Ad 16/2010 - 74, žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalované odmítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění soud uvedl, že žalobce není k podání žaloby aktivně legitimován, neboť v žalobě tvrdil, že byl zkrácen na svých právech postupně vydávanými rozhodnutími žalované, a domáhal se, aby soud žalované zakázal dál porušovat práva žalobce - konkrétně právo na výplatu částečného invalidního důchodu. Soud připomněl, že žaloba na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu je institutem, který má žalobci poskytnout ochranu proti jiným zásahům než rozhodnutím. Tento institut umožňuje požádat o ochranu před faktickými zásahy veřejné moci, které nejsou rozhodnutími; může jít o omezení osobní svobody, útok proti tělesné integritě, donucení k opuštění určitého místa, donucení něco konat nebo se něčeho zdržet. Za nezákonný zásah nemůže být podle krajského soudu považováno ani řízení, které vede správní orgán podle zákona ani rozhodnutí v tomto řízení vydané, i kdyby bylo nezákonné. Z těchto důvodů soud shledal, že žalobce podmínku aktivní žalobní legitimace

v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu nesplňuje. Soud uzavřel, že chybí základní podmínka řízení, a to nezákonný zásah správního orgánu proti žalobci, tento nedostatek je neodstranitelný, a proto žalobu podle § 46 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."), odmítl.

Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel") včas kasační stížnost a požádal o ustanovení bezplatného advokáta. Namítal, že žalovaná i soudní moc porušily jeho základní práva, která mají být pod ochranou soudní moci. Zdůraznil, že žalovaná od roku 1996 nevydala rozhodnutí o obnovení výplaty částečného invalidního důchodu a rozhodnutí ze dne 3. 2. 1997 nelze považovat za vyřízení jeho žádosti. Účelem ochrany poskytované podle § 82 s. ř. s. je zajistit ukončení nezákonného zásahu správního orgánu, proti kterému se nelze bránit jinými prostředky. Jestliže žalovaná za dobu čtrnácti let nevyřídila žádost stěžovatele a bez právního důvodu mu od 4. 2. 1994 nevyplácí částečný invalidní důchod, přestože v dubnu 1994 doložil přehled o svých příjmech z podnikatelské činnosti za rok 1993, který nemohl předložit dřív, jedná se ze strany žalované o nezákonný zásah do práv stěžovatele, jenž byl podepřen nicotným rozhodnutí, které nebylo stěžovateli ani oznámeno. Stěžovatel dále uvedl, že pokud žalovaná zpětně prováděla kontrolu jeho zdravotního stavu v rozporu se zákonem, neztratil ukončením kontroly právo napadnout její výsledky jinými právními prostředky. Soudy podle stěžovatele zaujaly nesprávný výklad soudního řádu správního, když preferují přezkum nezákonností až v rámci meritorních rozhodnutí, ačkoliv institut ochrany před nezákonným zásahem by poskytl potřebnou ochranu před neúměrně dlouhým správním i soudním řízením. Stěžovatel uzavřel, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné a řízení je stiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí o věci, neboť z podstatné části spisu nemá oporu v dokazování a nebyly dány důvody pro odmítnutí žaloby podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Praze usnesením ze dne 25. 3. 2010, č. j. 43 Ad 16/2010 - 86, přiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků a ustanovil mu zástupkyni JUDr. Irenu Slavíkovou, advokátku.

V doplnění ze dne 27. 4. 2010 stěžovatel označil důvody kasační stížnosti uvedené v § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Zopakoval, že žalovaná mu od 4. 2. 1994 svévolně přestala vyplácet částečný invalidní důchod, oznámení o pozastavení či zastavení jeho výplaty stěžovateli řádně nedoručila, soudní řízení nebylo doplněno o posouzení zdravotního stavu stěžovatele a jednání bylo vedeno bez jeho účasti, proto neměl možnost se k věci vyjádřit a navrhnout další důkazy.

Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila se závěry krajského soudu.

V doplnění kasační stížnosti ze dne 23. 11. 2010 stěžovatel znovu zrekapituloval skutkové okolnosti případu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu, *je-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 625/2005, www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud proto považoval za důvod podání kasační stížnosti důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Z obsahu dávkového spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalovaná rozhodnutím ze dne 10. 1. 1994, č. X, odňala stěžovateli podle § 106 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, částečný invalidní důchod při pracovním úrazu, a to od 4. 2. 1994. Toto rozhodnutí žalovaná dne 17. 1. 1994 odeslala stěžovateli na adresu S. 3/800, P. 6; dne 18. 1. 1994 pošta rozhodnutí přeposlala na adresu S. 499, P. 614 – R., kde byla adresátu dne 20. 1. 1994 zanechána výzva a písemnost byla dne 21. 1. 1994 na poště uložena. Vzhledem k tomu, že písemnost nebyla vyzvednuta (na obálce je záznam „*Nevyžádáno - ZPĚT*“), vrátila se dne 8. 2. 1994 zpět žalované. Při druhém pokusu o doručení rozhodnutí postupovala žalovaná obdobně: odeslala je na adresu S. 3/800, P. 6 (dne 22. 2. 1994), pošta zásilku přeposlala dne 23. 2. 1994 na adresu S. 499, P. 614 – R., kde byla adresátu dne 23. 2. 1994 zanechána výzva a písemnost byla dne 24. 2. 1994 na poště uložena. Adresát si zásilku nevyzvedl (na obálce „*Nevyžádáno - ZPĚT*“), proto se dne 14. 3. 1994 vrátila žalované.

Dne 10. 4. 1996 podal stěžovatel žádost o částečný invalidní důchod, ve které je uvedeno, že pobíral částečný invalidní důchod od roku 1978 do února 1994. Tuto žádost žalovaná rozhodnutím ze dne 3. 2. 1997, č. X, zamítla pro nesplnění podmínek ustanovení § 44 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Městský soud v Praze uvedené rozhodnutí rozsudkem ze dne 13. 3. 1998, sp. zn. 47 Ca 108/97, potvrdil.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 26. 6. 2001, sp. zn. 14 Nc 1633/2001, zastavil řízení, zahájené nejasným podáním stěžovatele směřujícím proti rozsudku Městského soudu v Praze sp. zn. 47 Ca 108/97 a požadujícím obnovení výplaty částečného invalidního důchodu. Soud dále rozhodl, že po právní moci usnesení bude věc postoupena žalované.

Žalovaná poté rozhodnutím ze dne 20. 7. 2001, č. X, odňala stěžovateli podle § 96 odst. 4 zákona o sociálním zabezpečení částečný invalidní důchod, a to ode dne 4. 2. 1994. Toto rozhodnutí bylo stěžovateli doručeno dne 3. 8. 2001.

Nejvyšší správní soud dále z obsahu soudního spisu vedeného u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 4 Ads 88/2009 zjistil, že Krajský soud v Praze usnesením ze dne 19. 3. 2007, č. j. 43 Cad 53/2005 - 80, odmítl žalobu stěžovatele proti rozhodnutím žalované ze dne 10. 1. 1994, ze dne 20. 7. 2001 a ze dne 19. 6. 1996, č. X, neboť v případě prvních dvou rozhodnutí byla žaloba podána opožděně a existence naposledy uvedeného

rozhodnutí nebyla prokázána. Kasační stížnost proti tomuto usnesení Krajského soudu v Praze Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 30. 6. 2009, č. j. 4 Ads 88/2009 - 98, odmítl pro opožděnost.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu posoudil Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost a dospěl k závěru, že není důvodná.

Podle § 82 s. ř. s. *každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu, trvá-li takový zásah nebo jeho důsledky anebo hrozí-li jeho opakování.*

Krajský soud spatřoval důvod pro odmítnutí žaloby v nedostatku aktivní legitimace stěžovatele a v neexistenci nezákonného zásahu proti stěžovateli, vycházeje z toho, že stěžovatel shledával nezákonný zásah v postupně vydávaných rozhodnutích žalované a v řízeních, jež u žalované vedl. Tento názor Nejvyšší správní soud nesdílí. Z obsahu jednotlivých podání stěžovatele totiž Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel žalobou na ochranu před nezákonným zásahem nenapadal rozhodnutí žalované, ale skutečnost, že mu žalovaná přestala vyplácet částečný invalidní důchod.

Otázkou aktivní legitimace v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem se Nejvyšší správní soud opakovaně zabýval. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu ve svém usnesení ze dne 16. 12. 2008, č. j. 8 Aps 6/2007 - 247, publikovaném ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 1773/2009, www.nssoud.cz, vyslovil, že *„[P]ostavení žalobce jako účastníka řízení o žalobě podle § 82 s. ř. s. je ... dáno jeho tvrzením. Citované ustanovení § 82 s. ř. s. tak pod nadpisem „aktivní legitimace“ vymezuje okruh tvrzení, která musí žalobce podat, aby jeho procesní úkon (žaloba) měl zamýšlené účinky, tj. dal vzniku příslušnému procesně právnímu vztahu a vedl soud k rozhodnutí, tj. výroku směřujícímu k ochraně veřejného subjektivního práva. V průběhu řízení je proto nutno zkoumat, zda žalobce tvrzenou aktivní věcnou legitimaci k podání žaloby skutečně měl, resp. zda se žalovaný státní orgán tvrzeného zásahu do veřejných subjektivních práv skutečně dopustil (zda je tedy skutečně věcně pasivně legitimován). V tomto smyslu je třeba institut aktivní legitimace chápat v tradičním pojetí jako oprávnění vyplývající z hmotného práva; má ji ten z účastníků, komu svědčí subjektivní právo nebo povinnost, o něž se v řízení jedná. Posouzení jednotlivých definičních znaků tvrzeného nezákonného zásahu (zkrácení na právech, nezákonnost zásahu) představuje vždy úvahu ve věci samé, která v konečném důsledku může vést nanejvýš k zamítnutí žaloby (se závěrem, že k tvrzenému zásahu vůči žalobci nedošlo, nebo že k němu sice došlo, nebyl však nezákonný, anebo sice nezákonným byl, avšak žalobce jím nebyl přímo zkrácen na svých subjektivních právech) - § 87 odst. 3 s. ř. s. - nikoliv k jejímu odmítnutí pro neodstranitelný nedostatek podmínek řízení. Jednotlivé definiční znaky aktivní legitimace k žalobě podle § 82 s. ř. s. nepředstavují speciální formulace podmínek řízení, při jejichž „zjištěné absenci“ se klade absolutní překážka postupu procesu, takže soud nemůže vydat rozhodnutí o věci, o kterou běží.“*

V projednávané věci uplatnil stěžovatel v žalobě na ochranu před nezákonným zásahem ve spojení s jejími pozdějšími doplněními veškerá tvrzení vyžadovaná ustanovením § 82 s. ř. s. Tvrdil, že byl přímo zkrácen na svých právech proti němu

zaměřeným úkonem žalované spočívajícím v tom, že mu přestala vyplácet částečný invalidní důchod. Tento zásah stěžovatel nespatřoval v jednotlivých rozhodnutích, na něž poukazoval. Podmínky aktivní legitimace upravené v § 82 s. ř. s. tak byly podle názoru Nejvyššího správního soudu splněny a stěžovateli lze přisvědčit, že nebyl dán důvod pro odmítnutí jeho žaloby podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud dále zkoumal, zda věcnému projednání žaloby stěžovatele na ochranu před nezákonným zásahem žalované nebránila jiná překážka procesního charakteru, a shledal, že žaloba byla podána opožděně.

Podle § 84 odst. 1 s. ř. s. *žaloba musí být podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo.*

Podle odst. 2 téhož ustanovení *zmeškání lhůty nelze prominout*.

Tvrdil-li stěžovatel, že mu žalovaná od 4. 2. 1994 bez právního důvodu nevyplácí částečný invalidní důchod, je právě tento den dnem určujícím počátek objektivní lhůty pro podání žaloby.

Podle § 40 odst. 2 s. ř. s. *lhůta určená podle týdnů, měsíců nebo roků končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje s dnem, který určil počátek lhůty. Není-li takový den v měsíci, končí lhůta uplynutím posledního dne tohoto měsíce.*

Objektivní lhůta pro podání žaloby na ochranu proti nezákonnému zásahu, který stěžovatel spatřoval v tom, že mu žalovaná od 4. 2. 1994 přestala vyplácet částečný invalidní důchod, uplynula dne 4. 2. 1996. Stejně tak, spatřoval-li stěžovatel nezákonný zásah v postupu žalované, která údajně od roku 1996 nerozhodla o jeho žádosti o obnovení výplaty částečného invalidního důchodu, lhůta pro podání takové žaloby uplynula v roce 1998. (Na okraj nutno poznamenat, že se stěžovatel nedomáhal toho, aby soud uložil žalované povinnost vydat rozhodnutí, tudíž se nejedná o žalobu proti nečinnosti správního orgánu.)

Žaloba na ochranu před nezákonným zásahem podaná stěžovatelem dne 22. 5. 2003 je tudíž zcela evidentně opožděná. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani skutečnost, že institut žaloby na ochranu před nezákonným zásahem byl do právního řádu České republiky vtělen až s účinností soudního řádu správního, tedy od 1. 1. 2003. Soudní řád správní nicméně nepočítá se zpětnou účinností ustanovení upravujících tento institut, ani nijak speciálně neupravuje lhůty pro podání žaloby v případech, kdy k tvrzenému nezákonnému zásahu došlo před 1. 1. 2003.

Obdobnou situací se Nejvyšší správní soud zabýval již v rozsudku ze dne 21. 12. 2004, č. j. 4 Afs 22/2003 - 96, www.nssoud.cz, v němž konstatoval, že *„[Ž]alobu proti nezákonnému zásahu správního orgánu, ke kterému mělo dojít před nabytím účinnosti soudního řádu správního, by bylo možné věcně projednat jen tehdy, pokud k 1. 1. 2003 ještě neuplynula objektivní dvouletá lhůta. Počátek běhu subjektivní dvouměsíční lhůty by v tomto případě bylo možné spojovat až s datem 1. 1. 2003, tj. s účinností soudního řádu správního (§ 84 odst. 1 s. ř. s.).“*

To se ovšem v projednávané věci nestalo, objektivní dvouletá lhůta pro podání žaloby uplynula před účinností soudního řádu správního, tudíž žalobu stěžovatele bylo na místě odmítnout jako opožděnou podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že v projednávané věci byl dán důvod pro odmítnutí žaloby, napadené usnesení není nezákonné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., a proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 2. 2010, č. j. 43 Ad 16/2010 - 74, jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Nad rámec potřebného odůvodnění Nejvyšší správní soud podotýká, že institut žaloby na ochranu před nezákonným zásahem neslouží k tomu, aby suploval jiné prostředky právní ochrany, které stěžovatel neuplatnil včas, ani k tomu, aby poskytoval další možnost obrany v případě, že si stěžovatel dostatečně nehledí svých práv a povinností. Rozhodnutí žalované ze dne 10. 1. 1994, kterým byl stěžovateli od 4. 2. 1994 odňat částečný invalidní důchod, mu totiž bylo doručeno dne 24. 1. 1994, tj. třetí den po jeho uložení na poště P. 614 – R. poté, kdy stěžovatel nebyl dne 20. 1. 1994 zastižen na adrese svého bydliště S. 499, P. 6 a byla mu na místě zanechána výzva [srov. ustanovení § 24 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád)]. Proti tomuto rozhodnutí mohl stěžovatel uplatnit opravný prostředek podle § 250l a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v tehdy platném znění, což však neučinil. Toto rozhodnutí ze dne 10. 1. 1994 společně s rozhodnutím ze dne 20. 7. 2001 napadl až žalobou ze dne 20. 5. 2003, která byla pro opožděnost odmítnuta. Obě uvedená rozhodnutí žalované jsou v právní moci, nebyla zrušena, a je tudíž nutno presumovat jejich správnost.

Nejvyšší správní soud dále shledal, že tvrzení stěžovatele o žádosti o obnovení výplaty částečného invalidního důchodu, údajně uplatněné v roce 1996, nemá oporu v dávkovém spisu, ve kterém je naopak založena jeho žádost o přiznání částečného invalidního důchodu, podaná v roce 1996, o které žalovaná rozhodla dne 3. 2. 1997.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. za použití ustanovení § 120 téhož zákona. Protože stěžovatel v řízení nebyl úspěšný a žalované právo na náhradu nákladů řízení nepřísluší, bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Soudem ustanovené zástupkyni stěžovatele JUDr. Ireně Slavíkové, advokátce Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za jeden úkon právní služby ve výši 500 Kč podle § 9 odst. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů [písemné podání soudu týkající se věci samé podle § 11 odst. 1 písm. d) této vyhlášky] a režijní paušál podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 300 Kč za tento úkon. Zástupkyně stěžovatele netvrdila ani neprokázala, že by realizovala jakoukoliv poradu s klientem, proto jí soud nemohl přiznat odměnu za úkon podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu. Ani nahlížení do spisu nepředstavuje samostatný úkon, za který by bylo možno přiznat odměnu, tím spíše za situace, kdy vyústilo v doplnění kasační stížnosti, které jen opisuje důvody uplatněné stěžovatelem v kasační stížnosti a navíc je nesprávně subsumuje pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s., ačkoliv kasační

stížnost směřuje proti usnesení o odmítnutí návrhu [srov. ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.]. Zástupkyně stěžovatele doložila, že je plátcem daně z přidané hodnoty, a proto se podle § 35 odst. 8 s. ř. s. odměna zvyšuje o částku odpovídající této dani, která činí 20 % z částky 800 Kč, tj. 160 Kč. Zástupkyni stěžovatele bude vyplacena částka ve výši 960 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. března 2011

JUDr. Marie
Turková
předsedkyně senátu